
PWYLLGOR CRAFFU CYMUNEDAU DYDD IAU, 19 EBRILL 2018

YN BRESENNOL:

Y CYNGHORWYR: Stephen Churchman, Glyn Daniels, Elwyn Edwards, Peter Garlick, Simon Glyn (Cadeirydd), Annwen Hughes, Aled W Jones, Berwyn Parry Jones, Elwyn Jones, Keith Jones, Kevin Morris Jones, Linda Morgan, Edgar Wyn Owen, Catrin Wager, Glyn Williams a Gruffydd Williams.

SWYDDOGION: Gareth James (Rheolwr Aelodau - Cefnogi a Chraffu) a Lowri Haf Evans (Swyddog Cefnogi Aelodau)

HEFYD YN BRESENNOL:

Mewn perthynas ag eitem 5 ar y rhaglen – Dafydd Wyn Williams (Pennaeth Amgylchedd), Gareth Jones (Uwch Reolwr Cynllunio ac Amgylchedd), Nia Haf Davies (Rheolwr Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd) a'r Cynghorydd Aled Evans (aelod o'r gweithgor)

1. YMDDIHEURIADAU

Derbyniwyd ymddiheuriadau gan y Cynghorwyr Mike Stevens, Owain Williams a Dafydd Meurig (Aelod Cabinet Amgylchedd)

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Datganodd y Cynghorydd Berwyn Parry Jones fuddiant personol, yn eitem 5 ar y rhaglen, oherwydd ei fod yn aelod o'r Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd.

3. MATERION BRYD

Dim i'w nodi

4. COFNODION

Derbyniwyd cofnodion y cyfarfod diwethaf a gynhaliwyd ar 22.2 2018 fel cofnod cywir o'r cyfarfod.

5. DIWEDDARAID YMCHWILIAD CRAFFU CYNLLUNIO A'R IAITH GYMRAEG

Cyflwynwyd adroddiad gan Gadeirydd gweithgor yr ymchwiliad yn gofyn i'r Pwyllgor Craffu argymhell bod y Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd yn ystyried argymhellion a sylwadau pellach y gweithgor ynghyd ag ymatebion y Panel Polisi Cynllunio ar y Cyd, cyn bwrw ymlaen gydag Ymgynghoriad Cyhoeddus ar y Canllaw Cynllunio Atodol (CCA).

Wrth gyflwyno'r adroddiad, rhoddwyd datganiad ar y darlun ieithyddol yng Ngwynedd. Atgoffwyd yr Aelodau o eiriau Arweinydd y Cyngor, wrth gyflwyno Cynllun y Cyngor 8.3.18, yn amlinellu'r angen i flaenoriaethu'r Iaith Gymraeg drwy barhau i roi arweiniad a

hyrwyddo'r defnydd ar bob achlysur. Ategwyd yr angen i weithredu'n arloesol ac awgrymodd nad oedd y CCA, yn ei ffurf bresennol, yn cyfarch hyn mewn modd a fyddai'n cyfrannu at newid y patrwm o leihad mewn siaradwyr Cymraeg yng Ngwynedd. Nododd hefyd bod y gweithgor yn ystyried nad oedd y CCA wedi ei baratoi'n ddigonol ar gyfer cynnal Ymgynghoriad Cyhoeddus.

Yn ystod y drafodaeth ddilynol, amlygwyd y pwyntiau canlynol gan Aelodau unigol:

- Bod gofynion rhai o'r argymhellion yn syml ac mai siomedig iawn oedd derbyn bod y Panel wedi gwrthod yr argymhellion er bod tystiolaeth gadarn i'r casgliadau.
- Posibilrwydd bod rhai argymhellion yn groes i bolisi PS1, ond angen bod yn fwy ymatebol i'r sefyllfa
- Bod angen ymgynghori gyda Mudiadau Iaith a Swyddogion Iaith Prifysgol Bangor ac nid swyddogion y Cyngor yn unig.
- Bod yr argymhellion yn rhoi 'cig ar yr asgwrn' i gryfhau'r canllaw yn unol â gofynion yr Aelod Cabinet
- Bod agwedd y swyddogion i ddatganiad 'nad oedd angen ymestyn yr amserlen' yn anodd ei ddeall

Trafodwyd pob argymhelliad drwy ystyried ymateb y Panel a sylwadau / cwestiynau pellach oedd gan y gweithgor i'r ymatebion hynny.

Mewn ymateb i'r sylwadau, nododd y Swyddogion y sylwadau isod:

- Bod sylwadau'r gweithgor wedi eu cyfarch drwy roi mwy o wybodaeth ar rai elfennau o'r Canllaw
- Bod y Canllaw yn fwy eglur o ganlyniad i rai sylwadau
- Bod mwy o bwyslais ar yr ymgeisydd i ymgymryd â'r gwaith asesu
- Bod disgwyl i'r ymgeisydd gyflawni'r gofynion perthnasol - byddai diffyg gwneud hyn yn gallu effeithio ar y penderfyniad. Pwysau ar yr ymgeisydd i weithredu'n briodol
- I ystyried dau o'r argymhellion (1a ac 1b) byddai rhaid addasu polisi PS1. Nid yw hyn yn bosib nag yn briodol i waith y Panel.
- Nad oedd yr argymhellion wedi eu hanwybyddu – rhai addasiadau wedi eu gweithredu
- Bod y gwaith paratoi ieithyddol wedi cael ei baratoi gyda chefnogaeth swyddogion iaith a bod y Canllaw yn adnabod sefyllfa'r Gymraeg yng Nghymru
- Yng nghyd-destun ymchwil a dadansoddeg nodwyd bod y Canllaw yn cynnwys gwybodaeth gynhwysfawr sydd gan yr Uned Polisi i rannu gyda'r ymgeisydd wrth gwblhau asesiadau.
- Yng nghyd-destun ymgysylltu ac ymgynghori, amlygwyd bod yr egwyddorion ymgysylltu wedi eu hystyried a bod y gwaith ymgysylltu yn cael ei gyfarch a'r trefniadau yn cydymffurfio a'r angen. Amlygwyd bod cynllun ymgysylltu wedi ei ystyried gan Swyddogion Ymgysylltu'r Cyngor ac y byddai yn atodiad i adroddiad fyddai yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Polisi ar y Cyd (26.4.18).
- Yng nghyd-destun ymestyn yr amserlen i sicrhau bod gwaith o'r safon uchaf posib yn cael ei gyflawni, nodwyd mai penderfyniad y Panel oedd nad oedd angen mwy o amser.

Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn â sut y gellid addasu gwendidau mewn polisïau, nodwyd bod bwriad monitro'r polisïau yn flynyddol. Gyda'r Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd wedi ei fabwysiadu ers Gorffennaf 2017, ategwyd nad oedd tystiolaeth i gyfiawnhau nad oedd y polisïau yn gweithio hyd yma.

Mewn ymateb i awgrym mai dymuniad Gwynedd yw addasu'r Canllaw i flaenoriaethu'r

Iaith Gymraeg ac y gallai weithredu ar ben ei hun, nodwyd bod hyn yn gyfreithiol bosib, ond yn ymarferol, buasai risgiau sylweddol i'r Cyngor. Ategwyd bod y trefniant wedi sicrhau arbedion ariannol a byddai gwahanu yn tansilio perthynas waith da rhwng y ddau Gyngor sydd wedi arloesi yn y maes. Ategodd y Cadeirydd nad oedd tystiolaeth o wahaniaeth barn rhwng Gwynedd a Môn.

Mewn ymateb i'r drafodaeth, nododd Pennaeth Gwasanaeth yr Amgylchedd y byddai disgwyliad i'r Pwyllgor Polisi ar y Cyd gael cyfle i ystyried y sylwadau a'r cwestiynau pellach a gyflwynwyd gan y Gweithgor ynghyd a sylwadau'r Pwyllgor Craffu.

Cynigiwyd ac eiliwyd cyflwyno sylwadau ychwanegol y gweithgor a'r Pwyllgor Craffu i'r Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd eu hystyried

Cynigiwyd ac eiliwyd i dderbyn yr argymhellion

PENDERFYNWYD:

- **Cyflwyno sylwadau ychwanegol y Gweithgor a'r Pwyllgor Craffu i'r Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd eu hystyried**
- **Derbyn yr argymhellion a'u cyflwyno i'r Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd.**
- **Gwneud cais i'r swyddogion polisi am ymateb llawn y panel i'r egwyddorion ymgysylltu**

6. TORRI GWAIR - TIROEDD AGORED Y CYNGOR

Cyflwynwyd adroddiad gan yr Aelod Cabinet yn ceisio barn y Pwyllgor Craffu ar yr angen i wneud arbediad pellach o fewn y gwasanaeth. Amlygwyd bod toriadau Her Gwynedd wedi eu cyflawni, ond bod £50k o arbedion effeithlonrwydd heb eu cwblhau (2017/2018). Gofynnwyd i'r Pwyllgor ystyried camau fel, lleihau amllder torri gwair o 3 toriad i 2 yn flynyddol ar gyrion pentrefi a threfi a darparu llai o lecynnau blodau.

Teimlai'r Aelod Cabinet bod yr Adran wedi mynd mor bell ag y gallent a mynegodd y byddai torri pellach yn debygol o greu mwy o broblemau. Gofynnodd i'r Pwyllgor am eu harweiniad i geisio adnabod toriadau ariannol pellach fydd yn debygol o gael effaith ar edrychiad pentrefi a threfi'r Sir.

Yn ystod y drafodaeth ddilynol, amlygwyd y pwyntiau canlynol gan Aelodau unigol:

- Bod angen ystyried a pharatoi cynlluniau cytbwys
- Cyfle i fod yn arloesol a chreu partneriaethau cymunedol i gynnal llecynnau blodau a mynwentydd
- Ystyried nodd cwmnïau i fabwysiadu cylchfannau a llecynnau blodau
- Ystyried cynlluniau amgen – ceisio cael grwpiau cymunedol i fabwysiadu tiroedd
- Cynnal cystadleuaeth rhwng pentrefi / trefi / cymunedau
- Ystyried cydweithio gyda Bwrdd Iechyd gan annog prosiectau llesiant
- Ystyried defnyddio gorchmynion Gwasanaethau Cymunedol (os yn gyfreithiol bosib)
- Ystyried goblygiadau peidio torri gwair a gwrychoedd yng nghyd-destun iechyd a diogelwch. A fydd cynnydd yn nifer hawliadau yswiriant o bosib, yn cael effaith sylweddol ar yr arbediad?
- Rhaid i amserlen torri gwair fod yn gywir
- Awgrym y gall Cyngorau Cymuned gynorthwyo gyda'r gwaith.
- Bod posib ystyried myfyrwyr cyrsiau garddwriaeth Coleg Menai
- Ystyried defnyddio gwair artiffisial ar ymylon ffyrdd o fewn parthau 30 mya

Cynigiwyd ac eiliwyd newid amlder torri meysydd chwarae a mynwentydd o 6 i 5

Mewn ymateb, nododd Pennaeth Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol bod lleihau amlder torri gwair mynwentydd o 8 i 6 wedi derbyn nifer fawr o gwynion ac felly bod angen ystyried yn ofalus goblygiadau'r cynnig o dorri ymhellach.

Cynigiwyd ac eiliwyd i dderbyn sylw'r Pennaeth Adran bod peryg gwneud arbedion torri gwair pellach ac edrych ar wireddu arbediad £29k drwy wario llai ar welyau blodau. Awgrymwyd i'r Adran ymchwilio ymhellach i syniadau amgen.

Cynigiwyd ac eiliwyd gwelliant i'r cynnig i edrych ar wireddu arbediad £29k drwy wario llai ar welyau blodau. Awgrymwyd i'r Adran ymchwilio ymhellach i syniadau amgen ac yn y tymor hir sefydlu partneriaethau ac ystyried cynllun noddi.

PENDERFYNWYD:

- **Gwireddu arbediad £29k drwy wario llai ar welyau blodau.**
- **Awgrymwyd i'r Adran ymchwilio ymhellach i syniadau amgen ac yn y tymor hir sefydlu partneriaethau a chyflwyno cynllun noddi.**

7. TREIAL GORFODAETH STRYD

Cyflwynwyd adroddiad yr Aelod Cabinet yn gofyn i'r Pwyllgor Craffu argymhell ffordd ymlaen er mwyn ceisio gwella'r ddarpariaeth i wella glendid ac edrychiad strydoedd y Sir. Yn unol ag argymhelliad gan y Pwyllgor Craffu Cymunedau 22.9.16 i'r Cyngor edrych ar allanoli elfennau o waith y tîm gorfodi i ategu gwaith y tîm mewnol, comisiynwyd cwmni allanol i gynnal treial am flwyddyn. Dechreuodd y treial ym mis Chwefror eleni ond wedi ychydig ddyddiau cytunwyd ar gais y cwmni i'r cytundeb ddod i ben. Yn dilyn aflwyddiant y treial, cyfeiriwyd at restr posib o opsiynau oedd angen i'r Pwyllgor eu hystyried i sicrhau mynd i'r afael â gorfodaeth stryd.

Yn ystod y drafodaeth ddilynol, amlygwyd y pwyntiau canlynol gan Aelodau unigol:

- Awgrym i ddefnyddio ac ehangu cyfrifoldebau a hawliau swyddogion morwrol, cymhorthyddion traethau a harbwr ynghyd â swyddogion gorfodaeth traffig
- Cyfle i gadw gwaith o fewn y Cyngor a defnyddio'r ddarpariaeth bresennol
- Cynnig i adolygu dirwyon
- Angen ystyried pwysau gwaith ychwanegol

Awgrymwyd ehangu cydweithio rhyngadrannol (opsiwn 4)

Awgrymwyd ystyried y ddarpariaeth bresennol (opsiwn 3)

Awgrymwyd cydweithio gyda Siroedd eraill (opsiwn 2)

Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn â'r rhesymau pam daeth y cytundeb gyda'r cwmni allanol i ben, nodwyd bod problemau wedi codi wrth recriwtio a chadw staff dwyieithog oedd yn unol â pholisïau'r Cyngor. Ategwyd bod y treial wedi bod yn llawer rhy fyr i fesur yr effaith.

Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn â chyfansymiau dirwyon, nodwyd bod dirwy yn £100 ac os telir o fewn 10 diwrnod bydd yn gostwng i £75. Ategwyd bod nifer y dirwyon yn cael eu hadrodd i Lywodraeth Cymru, ond bod gwahaniaeth sylweddol yn y cyfansymiau rhwng Awdurdodau sydd gydag neu heb, gwmnïau preifat. Mewn ymateb i gwestiwn dilynol ynglŷn ag adolygu cyfansymiau'r dirwyon drwy ystyried pob sefyllfa yn ei dro, mynegodd yr Aelod Cabinet ei fwriad i'r

Swyddogion Gorfodaeth gael rôl o gynghori yn hytrach na gosod dirwyon yn unig. Ategodd Pennaeth y Gwasanaeth bod y dirwyon yn cael eu hadolygu yn flynyddol.

Cynigiwyd ac eiliwyd i gyfuno 3 opsiwn posib i geisio datrysiadau.

PENDERFYNWYD

- (i) Cydweithio gyda Siroedd eraill cyfagos i wella ar y ddarpariaeth.**
- (ii) Ail ystyried y lefelau staffio presennol yn yr Uned Gorfodaeth Stryd.**
- (iii) Ehangu'r cydweithio rhyngadrannol lle mae staff o adrannau eraill y Cyngor yn derbyn yr hawl dirprwyedig i orfodi ar y stryd.**

Dechreuodd y cyfarfod am 10.30 y.b. a daeth i ben am 12.40 y.h.

CADEIRYDD